

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Lvtfrido, Hvivs Monasterii Abbate XXII. Qvi præfuit annis 11. diebus 15.
& varijs gestis ac rebus illius temporis.

urn:nbn:de:0128-1-17336

*Theodericus
comes Hol-
landia obiit.*

Eodem quoque anno moritur Theodericus comes Hollandia, & traditur comiti de Lo, prouincia cum filia defuncti. Quod grauiter ferens Wilhelmus frater Theoderici, congregatis militibus eundem comitem de Lo, de Hollandia expulit, & fratris filiam tulit.

*Decretales
sunt.*

Lupoldus.

His quoque temporibus Innocentius papa tertius quinque libros Decretales composuit, quos legi in scholis & obseruari in iudicijs vbique mandauit: quod factum est, & fit vsque in presentem diem. Lupoldus episcopus Wormaciensis qui Moguntinum archiepiscopatum (sicut supra diximus) ambierat, Philippo regi adhaerens contra regem Ottonem & Innocentium papam, multa in omni prouincia commisit mala. Omnibus bellis cum Philippo fege suo contra Ottonem personaliter interfuit, ut miles pugnavit, spoliavit pauperes, & neque monasterijs neque ecclesijs pepercit. Cumque milites ad eum dicerent: Domine, non licet nobis ecclesias & monasteria spoliare. Respondebat: Cum ossa mortuorum tollitis, tunc ecclesias & cœmeteria spoliatis. Tandem ab Innocentio papa excommunicatus fuit, & pontificatu depositus, propter innumera scelera quae commisit. Postremo in odium Ottonis regis officio & beneficio restitutus est.

MCCIII.

*Philippus
rex de nouo
Thuringia
intrat.*

Anno Marquardi abbatis 8. qui fuit dominica natiuitatis 1204. circa mensem Iulium, Philippus rex maximo exercitu coadunato Thuringiam intrat, & quandam ciuitatem Landgrauij Wizenfē nomine, obsidione vallat: regem etiam Bohemiae cum maxima multitudine in auxilium ei ueniētem fugat, omniaque per circuitum oppida igne et urit & deuastat. Landgrauius videns euerfionem terrae suae, & animositate regis se ferre non posse, interuentu quorundam principum supplicat ad eum uenit, & eius gratiam postulans promeruit. Post haec archiepiscopum Colonienfem Adolphum, per medium archiepiscopi Treuerensis ac episcoporum Spirensis & Constantiensis, consilium apud Ardernacum sibi conciliat, & ut ducem Brabantiae, & reliquos Lotharingiae nobiles fideles sibi efficiat, nouem millia marcarum ei donat, & Salued ab ecclesia Colonienfē dudum ablatum restituit, ac plurima se daturum reponit. His allectus promissionibus, Adolphus archiepiscopus Colonienfē sacramentum quod dudum fecerat Ottoni patri pendens, peritium & excommunicationem papae non metuens, post festum S. Martini ad eundem Philippum cum duce Brabantiae Confluentiam uenit, & ei iuramentum fidelitatis ambo praestiterunt, quod ei postea non successit in prosperitatem.

MCCV.

*Philippus
de nouo coro-
natur A-
quifran-
ci.*

Anno Marquardi abbatis 9. Philippus rex ad festum Epiphaniae dominicae natiuitatis 1205. indictione 8. magnum conuentum principū sibi adhaerentium habuit Aquifran- ni, ubi cum maximo apparatu archiepiscopus Colonienfē ei occurrit. Ibi rex cōsilio cum suis habito, ut principes suam liberam electionem, secundum antiquitatis institutum non perderent, regium nomen & coronam deposuit, & ut concorditer ab omni recederetur petiuit & impetrauit. Quem Adolphus archiepiscopus Colonienfē magna solennitate, una cum Mariā uxore eius, filia Imperatoris Constantinopolitani, rursus inuinxit & coronauit: Ottone languore grauius detento, & omnium pene auxilio destituto. Hoc anno aestas fuit sicca, & hyems dura.

*Marquar-
dus abbas
obiit.
Optime re-
xit mona-
sterium.
Multa agra-
rio constru-
xit.*

Eodem anno Marquardus abbas huius monasterij Hirsaugiensis reuerendissimus, posteaquam annis 8. mensibus 6. diebus 21. strenue & utiliter praefuisset huic cenobio, graui infirmitate quartanarum febrium tactus, ac longa aegritudine ad plenum decoctus, tandemque dissenteria subsequente dissolutus, 13. calen. Februarij, anno Domini 1205. indict. 8. in Domino quieuit, sepultus non sine fratrum lachrymis, ante altare S. Nicolai. Multas (ut supra diximus) sui regiminis turbationes à tyrannīs sustinuit: sed cum esset uir sapiens, de omnibus triumphauit. In multis, reditus monasterij ampliauit, & copiam rerum temporalium fratribus moriens reliquit. Duo quoque latera claustrī nimia uetustate colapsa cum alijs structuris multis reparauit, & murum ante fores monasterij praelato & insigni opere inchoauit, quem morte praeventus non compleuit. Fuit enim uir sanguinis moribus, ingenio & sapientia clarus, regibus & principibus notus, qui tempore schismatis imperij inter Philippum & Ottonem tam prudenter se in omnibus habuit, quod meritum apud Deum & laudem ab hominibus reportauit.

DE LVTFRIDO, HUIVS MONASTERII ABBATE XXII. QVI

praefuit annis 11. diebus 15. & uarijs gestis ac rebus illius temporis.

MORTVO reuerendissimo huius monasterij Hirsaugiensis abbate Marquardo, & anno & die praemissis, corporeque eius cum honore ac reuerentia tradito ecclesiam

ea sepultura: prior & conuentus, ne tanquam oues sine pastore diutius oberrarent, tertiu[m] de hinc diem, hoc est 23. diem mensis Ianuarij, pro electione noui abbatis vnanimi consensu statuerunt. Quo adueniente, vocatisque interea absentibus, qui huiusmodi electioni debuerunt interesse, ad locum capitularem omnes mane conuenerunt, & implorata ex more gratia spiritus sancti, post longos & maturos tractatus inter se habitos, in abbatem huius monasterij 22. tandem elegerunt Lutfridum, huius conuentus monachum, virum mitem & religiosum, qui confirmatus ab Ordinario Conrado Spirensis ecclesie pontifice, munus benedictionis a Guidone sacrosanctae ecclesie Romanae cardinali, Praenestino episcopo & apostolicae sedis legato per Alemaniam, suscipiens: praefuit huic monasterio 10 annis 11. ac diebus 5. Benedic enim ab episcopo suo Spirensi, qui Philippo regi contra mandatum summi pontificis fauebat, noluit: & ob id munus benedictionis iuxta priuilegium dudum ab Urbano papa datam, sub Gebhardo abbate a legato sedis apostolicae praenominato suscepit. Fuit autem homo tranquillus & pacis amator, qui se non vsque adeo rebus temporalibus (vt plerique faciunt) immergit, sed potius pro necessitate commendaui. Oriundus fuit ex Francia Orientali, liberis ac honestis parentibus procreatus. Qui iuuenis ad literas positus, medioeriter studendo profecit. Non enim ludis populorum oblectari solebat, sed ab ineunte aetate paci ac silentio studens, iam monachum cepisse viuere etiam adhuc puer videbatur. Factus autem aetate prouectior, deliberauit mundum cum vanitatibus pro Christi amore deserere, & in tranquillitate mentis & corporis omnipotenti Domino seruire: Venit itaque ad Hirsaugiam, & sub Conrado abbate monachus factus est, sine querela inter fratres conuersatus est, probatusque annis quampluribus in quibusdam officijs monachorum minoribus, tandem post obitum Marquardi (sicut diximus) abbas ordinatus est.

Eo autem ferme tempore quo electio eius celebrata fuit in Hirsaugia, videlicet anno Domini 1205. uenerunt ad Coloniam Siphridus archiepiscopus Moguntinus, & Cameracensis antistes a sede Apostolica commissarij & iudices constituti, & in maiori ecclesia S. Petri coram clero & vniuerso populo, excommunicatum a papa Innocentio publice denunciarunt Adolphum archiepiscopum Coloniensem, ac vt per omnes conuenticales & parochiales ecclesias eiusdem ciuitatis, per singulos dominicales & festos dies excommunicaretur, praecerunt. Hoc etiam in mandato habentes, vt si infra mensem post denunciationem huiusmodi factam, Romam ad satisfactionem se non conferret, officio & beneficio pontificali destitueretur, & alius in locum eius ordinaretur antistes, qui mandatis obediret apostolicis. Adolpho autem in sua pertinacia perdurante, ac summi pontificis censuras contemnite, praefati commissarij denuo Coloniam accedentes, in maiori ecclesia coram clero & populo, in praesentia regis Ortonis, tredecimo calendis Iulij, ipsum Adolphum per sententiam definitiuam ab omni officio & dignitate archiepiscopali, auctoritate apostolica deponentes, canonicis vt alium eligerent episcopum eadem auctoritate praecerunt. Qui mandatis apostolicis obsequentes, Brunonem de Scyn praepositum Bonnensem, in archiepiscopum elegerunt, & secuta sunt infinita mala. Adolphus enim regem Philippum, propter cuius adhaesionem depositus fuerat, Spirae curiam cum principibus tenentem accedens, quae pateretur exposuit, consilium & auxilium postulauit. Communi ergo decreto principum, rex contra Brunonem & Colonienfes magnum congregauit exercitum, & post natiuitatem B. Mariae semper virginis Mosellam transiuit, & in festo S. Michaelis archangeli Coloniam obsidione vallauit, qua tandem dimissa Nussiam obsedit & cepit, quam Adolpho deposito dedit.

Quibus peractis, omnem prouinciam, concremando, spoliando, miserabiliter affligendo ubiq[ue] deuastauit, & multas munitiones cepit. Castrum etiam Lanscroin nuncupatum, ad domandum Colonienfes speciosum atque fortissimum suo tempore construxit. Maxima fuit his temporibus in omni terra cis Rhenanae prouincia calamitas, & nusquam tuta fides, sed mille vbique pericula sauebant, maxime in terra Colonienfi, propter depositionem Adolphi, & in dioecesi Moguntina, propter Siphridum qui deposuerat eum.

MCCVI.

Anno Lutfridi abbatis 1. qui fuit dominice natiuitatis 1206. Henricus episcopus Herbipolensis, vir doctus, & sacrarum literarum Magister vniuersitatis Parisiensis, cui Otto de Ladenburg in episcopatu successit, & praefuit annis 16. mensibus 5. vir magnanimus & princeps, sapientia & dignitate metuendus.

Lutfridus filius
abbas huius
loci 22.

Lutfridus
abbas a Guidone
cardinali benedictus.

Genus & origo
Lutfridi
abbatis.

Quid monachus sit
factus.

Adolphus
excommunicatur.

Adolphus
Archiepiscopus
Colonienfis deponitur.

Bruno fit
archiepiscopus
Colonienfis.

Philippus
rex mouet
exercitum
in Colonia.

Lanscroin
castrum.

Henricus
obit.

traditur comiti de
frater Theoderici,
fratris filium

Decretales com-
od factum est, & fir-
oguntinum archie-
ontra regem Otto-
nibus bellis
pugnauit, spolia
ilites ad eum dice-
debat: Cum ossa
Innocentio papa
era quae commisit

circa mensem Iu-
& quandam ciuita-
hemiae cum mari-
um oppida igne ex-
ratem regis se ferre
& eius gratiam po-
a, per medium re-
onsilium apud An-
gia: nobiles fideles
Colonienfis dndum
missionibus, Adol-
Ottoni patri pen-
am S. Martini ade-
amentum fidelita-

dominica natiuita-
habet Aquigra-
Ibi rex consilio cum
aris institutum non
omni recellerat
magna solennitate
sus inuinit & coro-
destituito. Hoc est

is reuerendissimus
flet huic caenobio
plenum decodum
o Domini 1206. in-
are S. Nicolai. Mul-
sed cum esset vir fa-
it, & copia rerum
nimia vetustate col-
terij praclaro & in-
enim vir sanguinis
tempore schismatis
abuit, quod met-

XXII. 271
oris.
e Marquardo, & at-
tradito ecclesiasti-
cas

2111j

11. 11.
11. 11.

*Baldauinus
imperator
Græcorum
obit.*

Eodem anno obiit Baldauinus comes Flandriæ Imperator Constantinopolitanus, princeps Christianissimus, qui multa pro defensione Christianorum patriuit. Huic imperio Græcorum successit Henricus frater eius, & imperauit annis 11. strenue.

*Bruno ca-
pitur.*

Eodem quoque anno Philippus rex iterum fines Colonienfium ingrediens, occurrente sibi Adolpho quondam archiepiscopo, cum comitibus & magno exercitu, totum episcopatum pro libitu suo cuncta subiiciendo percurrit. Rex autem Otto & Bruno qui eodem mense à Siphrido Mogantino in archiepiscopum ordinatus fuerat, præsentibus duobus episcopis de Britannia à rege Angliæ missis cum quadringentis equitibus & duobus peditum millibus de Colonia exeuntes, cum Philippo pugnare statuerunt. Compredientes ergo hi duo reges cum exercitibus suis, apud Wassenburg, Otto & sui terga verterunt, & Philippus rex victoriam obtinuit, & inter alios nobiles multos etiam Brunonem archiepiscopum Coloniensem cepit, quem mancis ferreis constrictum secum abduxit, &

*Colonienfes
Philippo re-
conciliati.*

plùs quam ad anni spacium in arcta custodia tenuit. Inter hæc Colonienfes considerantes sibi totum imperium aduersari, & suos conatus vbiq; frustrari, accepto consilio & auxilio ducis Brabantia, Philippum regem, Bopardiæ commorantem adierunt, & veniam commissorum postulant, ad gratiam eius recepti sunt. Qui etiam postea misso Conrado Spirensi episcopo ad Coloniam fidelitatis ab eis iuramentum exegit. Per idem tempus Otto rex, de Colonia exiens, ad Brunfuch in Saxoniam venit, ibique ordinatis rebus suo per mare in Angliam nauigio venit, vbi à rege Angliæ auunculo videlicet suo, cum honore susceptus aliquandiu remansit.

*Otto rex na-
uigat in Au-
giam.*

Eodem anno 2. calendis Martij, hora diei decima, solis eclipsis fuit & multi humanum se caput in sole vidisse testati sunt.

MCCVII.

*Ecclesia S.
Sepulchri in
Spira.*

Anno Lutfridi abbatis 2. qui fuit dominicæ natiuitatis 1207. Conradus episcopus Spirensis ecclesiam S. sepulchri Spira, in qua erant moniales, cum omnibus iuribus & pertinentijs suis, in perpetuum tradidit præposito in Deckendorff, vt monialibus quæ tunc erant in ea defunctis aut aliofsum, saluis vitæ necessarijs, translatis, conuentum vicorum suæ possessionis ibidem institueret, qui tamē iurisdictioni Spirensis episcopi pro tempore esset subiectus.

*Conuentus
principum
in Augusta.*

Eodem anno circa festum S. Andreae apostoli Philippus rex in Augusta magnum conuentum principum celebravit, in quo duo cardinales, Hugo videlicet Hofiensis episcopus, & Leo presbyter S. crucis, missi ad reformandam pacem in regno à summo Pontifice Innocentio comparuerunt, qui interuentu regis, Adolphum quondam archiepiscopum Coloniensem ab excommunicatione soluentes, pro satisfactione ad examen sedis apostolicæ miserunt. Ad eorum etiam preces rex Philippus Brunonem archiepiscopum Coloniensem, quem anno priori ceperat à vinculis absoluit, & ire cum ipsis Romæ ad sedis apostolicæ gratiam permisit. Multa ibi coram principibus inter ipsos & regem de pace & compositione regum tractata sunt, sed nihil fuit conclusum, quia ad sedis apostolicæ examen omnia media pacis proposita per ipsos cardinales fuerant referenda.

*Philippus
rex à Pala-
tino occidi-
tur.*

Anno Lutfridi abbatis 3. dominicæ autem natiuitatis 1208. Philippus rex profecturus in Saxoniam contra quosdam suo rebelles imperio, cum ad ciuitatem Bambergam venisset, & per triduum copias expectaret absentes, & quodam die cum Conrado episcopo Spirensi cancellario suo, & duobus seruitoribus in camera episcopi Bambergensis post incisionem venæ quiesceret, venit Otto comes Palatinus de Witelzbach petens introitum, qui in tromissus extracto gladio ipsum regem interfecit, & mox cum suis antequam factum innotesceret, aufugit. Corpus autem occisi regis primo fuit ibidem in maiori ecclesia sepultum, sed ossa per aliquot annos per Fridericum Imperatorem secundum nepotem eius ex fratre, Spiram translata sunt, & in maiori ecclesia cum regibus sepulta. Fuit autem occisus 11. calendis Iulij, & vacauit Imperium vsque ad festum sancti Martini. Porro homicida comes Otto profugus de terra proscritur, & post annos paucos per marcalcum Philippi occiditur.

*Otto Pala-
tinus de Wi-
telzbach.*

Eodem anno in festo sancti Martini episcopi, procurante Conrado Spirensis ecclesiæ episcopo, cancellario Philippi regis occisi, qui regalia tunc temporis penes se habebat, maximus Principum, nobilium ac prælatorum conuentus apud Franckfordiam celebratus est: vbi Otto rex quondam aduersarius Philippi, ab omnibus denuo vnanimiter fuit electus, & in regnum confirmatus, qui & filiam regis Philippi duxit vxorem.

*Otto dux
Saxonie in
regno con-
firmatur.*

Eodem quoque anno Philippo rege occiso Siphridus archiepiscopus Moguntinus, de Ro-

de Roma ubi per biennium ecclesie sancte Sabine titulum cardinalatus tenuerat, iubente papa Innocentio ad sedem Moguntinam cum honore reuersus est, eisdemque Lupoldo Wormaciensi episcopo inuafore nequissimo, auctoritate domini papae a cunctis Moguntina cum gloria suscipitur. Lupoldus enim potentia Philippi regis defensus, sedem Moguntinam expulso Siphrido toto biennio occupauerat, excommunicationem papae contemnens, quia homo sceleratus erat, ut diximus.

Siphridus archiepiscopus Moguntinus reuertitur.

Eodem quoque tempore Bruno archiepiscopus Coloniensis cum Siphrido Moguntino archiepiscopo praedicto missus a papa, Coloniam reuertitur, & in festo sanctorum martyrum Prothi & Iacinti cum maximo tripudio & gaudio, a cuncto populo & clero Coloniensi suscipitur. In cuius aduentu pax reddita est terris, prouincia a praedonibus purgata quieuit, comites ac nobiles terrae ei se iuramento ad obedientiam subiecerunt. Adolphus quoque olim archiepiscopus ad eum ueniens, obedientiam ei iuxta mandatum apostolicum promisit. Verum non diu permansit ista prouinciae serenitas. Nam posteaquam omnia successerant ei ad nutum, Bruno archiepiscopus languore corripitur, & eodem anno altera die post festum omnium sanctorum ab hac vita migravit, & in maiori ecclesia sepelitur non sine lachrymis multorum, qui se omnes conuicte, pacem in prouincia habituros sperabant. Quo autem mortuo, Theodericus praepositus Apostolorum consilio & auxilio regis Ottonis in archiepiscopum electus unanimiter praesuit annis sex.

Bruno Coloniensem reuertitur.

Bruno archiepiscopus Coloniensis obiit.

MCCIX.

Anno Lutfridi abbatis 4. dominicae autem natiuitatis 1209. Innocentius papa audiens principes totius Imperij Ottonem in regem elegerit, & eorum consilio regis Philippi filiam, quam uis consanguinitate ei iunctam, propter bonum pacis & concordiae illi in matrimonio sociasse, factum laudans, iterum in Alemanniam misit Hugonem & Leonem cardinales, ut illud sua auctoritate confirmarent. Qui in Alemanniam uenientes, ciuitates singulas uisitantes, auctoritate apostolica iustitiam ubique petentibus faciebant.

Papa legatos misit in Alemanniam.

Eodem anno rex Otto cum magno apparatu Italiam intrauit, ubi principes totius Longobardiae occurrentes, eum cum gloria susceperunt, ciuitates & castella eius dominio subdiderunt, & infinitam pecuniam uectigalium & tributorum a tempore Henrici Imperatoris reseruatam, ad manus eius tradiderunt. Posthaec Romam progressus, occurrente sibi papa cum cardinalibus & senatu, cum honore suscipitur, & sequenti dominica post festum sancti Michaelis, hoc est 4. nonas Octobris, in ecclesia maiori beati Petri Apostoli ab ipso papa Innocentio in Imperatorem coronatur.

Otto rex Italiam coronatus ingreditur.

Otto rex Imperator Romae coronatur.

His ferme temporibus sanctus Fraciscus ordinem fratrum Minorum in Italia, cum multa religione & sanctitate inchoauit: in quo successu temporis, complures uiri sancti atque doctissimi claruerunt, qui uerbo & exemplo ecclesiam magnifice illustrarunt.

Ordo Minorum capit.

Hoc anno erat aestas tonitruis, fulminibus & imbribus valde impetuosa, & hyems nimis dura & asperissima, quae diutius durauit.

MCCX.

Anno Lutfridi abbatis 5. qui fuit dominicae natiuitatis 1210. inter papam & Ottonem Imperatorem quartum, grauissimae dissensionis fuerunt subortae propter Marchiam Apuliam, quam Imperator ad imperium, papa uero ad ecclesiam pertinere Romanam confirmabat, per donationem testamentariam dominae Methildis, filiae quodam Rutgeri principis Siciliae famosissimi, & uxoris Conradi regis filij Henrici Imperatoris quarti. Haec donationem per mulierem sine consensu principum ecclesiae factam, papa validam, Imperator uero inuaidam esse dicebat. Tandem quum Imperator ipsam marchiam papae non uellet concedere, ab ipso fuit excommunicatus, & postremo ab imperio depositus.

Inter papam & Imperatorem dissensio. Causa dissensionis.

MCCXI.

Anno Lutfridi abbatis 6. dominicae autem natiuitatis 1211. Otto Imperator prosperis uentibus, totam sibi Apuliam & Calabriam subiecit, ciuitates in ditionem accepit, castra militibus suis custodienda commisit, & Fridericum regem Henrici Imperatoris filium penitus exterminare tenuit, obedire mandatis apostolicis contempsit. Unde commotus papa Siphrido archiepiscopo Moguntino praecipit, ut per totam Alemanniam Imperatorem excommunicatum & depositum ab imperio denunciaret, quod & fecit. Quo facto, Henricus comes Palatinus Rheni, dux quoque Brabantiae, & multi principes alij ac nobiles Ottoni fauentes, totum episcopatum Moguntinum circa festum S. Michaelis, incendio & rapina deuastare coeperunt, nihil praeter ciuitates munitas & fortissima castra intactum relinquentes, sed villas, ecclesias & monasteria desolando spoliauerunt, totam terram penitus

Imperator totam Apuliam obtinet. Imperator excommunicatur. Ecclesia Moguntina per seculo.

Siphridus archiepiscopus.

desolationem agunt. Siphridus autem archiepiscopus omnia hæc mala propter obedientiam sedis apostolicæ sufferens, nusquam in patria ruitus, ad Hermannum Thuringiam Landtgraviium confugit, & ibi aliquandiu mansit.

Eodem anno circa quadagesimam Otto Imperator ab Italia redijt, excommunicatus à papa, & per totam Alemaniam declaratus.

MCCXII.

Anno Lutfridi abbatis 7. Dominicæ autem natiuitatis 1212. Otto Imperator circa festum pentecosten, conuentum principum in Nurenberga habuit, exponens principibus causam dissensionis inter ipsum & papam. Post hæc mouit expeditionem in Thuringiam contra Hermannum Landtgraviium sibi aduersantem, vbi duas munitiones Rotenberg & Saltzungen fortissimas destruxit. Inde progrediens, obsidione vallauit oppidum Wizenfê, quod etiam præter arcem obtinuit. Ibi tunc primo cœpit haberi vsus instrumenti bellici quod Tribock appellatur.

Imperator Thuringiam ingreditur.

Instrumenti Tribock inventio. Leodiu captum à Duce Brabantia.

Eodem anno Leodium in die ascensionis Domini à duce Brabantie Henrico fugato episcopo, Huardo capitur, & maxima præda inestimabilisq; diuitiarum thesauri à multitudine ytriusq; sexus & ætatis, ex omni Germania & Gallia necnon & Burgundia versus Italiam iter arripuit, senes & iuuenes, pueri & adollescentes, coniugata ac virgines, pauperes & diuites, sine ordine, sine duce, sine autoritate, propria presumptione ducti, cruce se mutuo signantes, contra Saracenos mare transire, & terram sanctam se recuperare vellet dicebant. Verum cum venissent ad mare, alij fame & inopia perierunt, alij rapti à piratis venditi sunt, cæteri cum ingenti confusione ad propria redierunt, plures corruptionis suæ præmium reportantes.

Conuersus populorum ad mare.

Expeditio contra Albienses.

Eodem anno facta est expeditio cruce signatorum à duce Austria & quibusdam terræ Baronibus, aliisque diuersæ conditionis hominibus, ex Austria, Saxonia, Westphalia, Phrysia & Alemania tota, in auxilium comiti de Mansfort, ad impugnandum hæreticos Albienses, qui & Ruptarij vel Coterelli dicebantur, de terra S. Egidij, papa mandante. Qui audientes tantum contra se venire exercitum, alij relictis ciuitatibus & castris fugerunt, alij ad vnitatem Catholicæ fidei reuersi, obedientiam cardinali ad hoc à papa missorum præstiterunt. His peractis præfatus dux Austria Leopoldus cum magno Christianorum exercitu contra Saracenos, à Maslamuto rege Maroth nauigio missos, in Hispaniam progressus est: vbi commisso cum fidelibus ipsis prælio, Christiani obtinuerunt victoriam, infinita multitudine Saracenorum occisa, cæteris in mari submersis.

Imperatoris nuptia.

Friedericus rex venit contra Ottonem.

Friedericus pro rege suscipitur.

Bellum inter Friedericum & Ottonem. Brisach oppidum.

Eodem quoque anno Otto Imperator in Northusen nuptias celebravit, ducens uxorem filiam Philippi regis, sibi antea (vt diximus) desponsatam, quæ die quarta post hæc, rebus excessit humanis. Interea videns papa Innocentius pertinaciam Ottonis, quem prius semper fouerat contra Philippum & in altum sublimauerat: cum neque pro absoluteione, neque pro aliqua compositione laboraret, misit in Siciliam, & eduxit inde Fridericum supra memoratum, Henrici quondam Imperatoris filium, & cum literis ac mandatis missis sit eum in Alemaniam, præcipiens & mandans principibus imperij, vt Ottone excommunicato atque deposito & abrogato, ipsum in Imperatorem eligerent, susciperent, ac manum tenerent, & in omnibus viriliter assisterent, sibi que transeunti per terras quisque suo loco conductum honorifice præberent. Quod & factum est. Comperiens Otto Fridericum aduentum, desistens ab impugnatione Landtgrauij obuiam illi cum exercitu proficiscitur. Qui dum in partibus Sueuiæ conuenissent, Otto cum suis cedere compulsus est, & præualere non potuit, quia pro tenacitate sua multum eum relinquebant. Adhuc tamen habens fiduciam in solo duce de Zeringen, descendit vsq; ad Brisach regium oppidum, prætolari volens euentum rei, si quo modo posset habere copiam resistendi. Vbi dum commoratur in præsidio, & familiares sui oppidanos rapinis & iniurijs prouocantes, vinum, pabula & quæque ad victum pertinentia violenter diriperent, congregati ciues in vnum, ipsum cum omnibus suis de oppido eiecerunt, quibusdam vulneratis & membris truncatis. Quiscedens inde reuersus est in Saxoniam, conducentibus ipsum quibusdam terræ illius nobilibus.

Friedericus obsidit Hagenau.

Post hæc Fridericus cum ab omnibus susciperetur pro rege, & ciues Imperialis oppidi Hagenau adhuc in Ottonis fidelitate persistenter, obsidione urbem vallauit, & in deditioem accepit. Inde progressus de ciuitate in ciuitatem, ab omnibus vt rex eum honore susceperus est, & in breui totum imperij orbem obtinuit. In festo quoq; sancti Andree

Opus Histo

dreæ Ap
delitatis
H
gis, per
in odiu
consent
tit in gra
natione
10 A
principi
principi
ce signa
te Magi
xonia, v
riam fil
Tholof
patrem
Hierusa
20 Mechri
duos fil
tem vx
Ex con
Eo
Eo
trauit, v
tatem su
mento
C
30 superat
piscopu
cum ma
pfo an
toris de
pter Co
munic
E
nasterij
nis 39. m
40 A
tor terr
cum reg
dria (cu
Franco
lbi com
qui om
E
rore on
30 ricum c
um ven
& ab O
H
E
ordinis
tos con
cibus.
papa &

dreæ Apostoli, celebrem curiam in Moguntia habuit, vbi multi principes iuramentum fidelitatis ei præstiterunt.

Hoc ipso quoque anno Lupoldus episcopus Wormaciensis, interuentu Friderici regis, permissione papæ ad sedem suam reuersus est, & in gratiam sedis apostolicæ receptus: in odium (vt plerisque visum est) Ottonis, qui eum mortuo Philippo rege in exilium papa consentiente proscripserat, & interea Siphridus archiepiscopus Moguntinus, quæ diu stetit in gratia Ottonis, etiam Wormaciensem ecclesiam gubernauit, maxime quoad ordinationes & sacramenta.

MCCCXIII.

10 Anno Lutfridi abbatis s. qui fuit dominicæ natiuitatis 1273. Fridericus conuentum principum Aquisgrani ad festum sancti Iacobi celebrem habuit, vbi de cõsensu omnium principum rex appellatus est, & in sedem regni collocatus. Ibi quoq; cum multis alijs cruce signatus est contra Saracenos pro recuperatione dominici sepulchri, cruce prædicante Magistro Conrado tunc decano, qui postea factus est episcopus Hildesheimensis in Saxonia, viro sancto atque doctissimo. Rex autem Fridericus primo duxit in vxorem Mariam filiam regis Arragonum, qui hoc ipso anno Albiensibus auxilium ferendo & comiti Tholosano, fuit occisus. De qua genuit Henricum regem Romanorum, qui obiit ante patrem, & Conradum regem. Mortua prima vxore duxit secundam, filiam Ioannis regis Hierusalem, quæ habuit filium nomine Iordanum. Hac etiam mortua duxit tertiam, Mechtildem filiam regis Angliæ, cuius nuptias in Wormaciâ celebravit. Hæc peperit et duos filios, & duas filias, Fridericum regem Tusciæ, Ericum regem Longobardiæ, Agnetem vxorẽ Landgrauij Thuringiæ, & Constantiã vxorem Ludouici Landgrauij Hassiæ. Ex concubina, Manfredum Siciliæ regem genuit.

Eodem anno obiit Lutoldus episcopus Basiliensis, cui Walterus successit.

Eodem quoque anno Philippus rex Franciæ cum maximo exercitu Flandriam intravit, vt Pherrandum comitem expelleret, & suo terram dominio subiugaret. Sed voluntatem suam implere non potuit, nam plurimis suorum ibidem occisis, cum magno detrimento & ignominia in Franciam redire compulsus est.

30 Circa autumnum etiam dux Brabantiæ Henricus cum Leodiensi episcopo dimicâs superatur, omnibus fere suis aut captis, aut occisis. Theodericus autẽ Colonienfis archiepiscopus mandatis apostolicis contumaciter inobediens, partes Ottonis contra Fridericum manifeste tuebatur, per quod multam suæ diocesi calamitatem induxit. Contigit ipso anno episcopum Monasteriensem venire Colonia, qui à quibusdã fautoribus Imperatoris depositi captus, Werdenam missus est, & iussu ipsius vinculis mancipatus. Quapropter Colonienfes à Siphrido archiepiscopo Moguntino Romani pontificis legato excommunicantur, & diuina officia celebrari Colonia prohibentur.

Eodem quoque anno 17. calendas Septembris obiit Rupertus, abbas quintus monasterij mei Spanheimensis, cui Iuanus sextus in ordine abbatum succedens, præfuit annis 39. mensibus 3.

MCCCXIII.

40 Anno Lutfridi abbatis 9. dominicæ autem natiuitatis 1214. Otto quõdam Imperator terram comitis Gelrensis igne ac ferro deuastat. In mense Iulio idem Imperator Otto cum rege Angliæ suo auunculo, Henrico quoq; duce Brabantiæ, Pherrando comite Flandriæ (cuius præcedente anno fecimus mentionẽ) & multis alijs, contra Philippum regem Francorum in bellum proficiscitur, à quo facta congressione superatur iuxta Tornacum. Ibi comes Pherrandus cum multis nobilibus tam Flandriæ quam Lotharingiæ captus est, qui omnes Parisios missi, vinculis mancipantur.

Eodem tempore Fridericus cum validissimo exercitu Mosellam transiit, & suo terrore omnes nobiles terræ illius ad obedientiam sui coegit. Deinde Mosam transiens Henricum ducem Brabantiæ bello petere statuit, qui celeri aduentu eius territus, supplex ad eum venit, fidelitatem iuramento fecit, filiam cum alijs nobilibus multis obsidem dedit, & ab Ottone Imperatore deposito recessit.

Hoc ipso anno, pridie nonis Martij, stella cometes apparuit.

Eodem quoque anno cepit in Alemania prædicare frater Conradus de Marpurg ordinis prædicatorum autoritate apostolica, & per annos ferme 19. continuauit, multos comburi vt hereticos fecit, nullo prohibente. Tandem (sicut dicemus) & ipse fuit occisus. Theodericus archiepiscopus Colonienfis propter inobedientiam mandatorum papæ & adhesionem Ottoni quõdam Imperatori abrogatã, primo excom-

municatus est, & postea per Siphridū archiepiscopum Moguntinum Apostolicæ sedis legatum Colonie in maiori ecclesia ab omni officio & beneficio pontificali depositus. Qui Romam profectus, gratiam restitutionis diu postulans impetrare non potuit.

MCCXV.

Werdena capitur.

Anno Lutfridi abbatis 10. dominicæ autem natiuitatis 1215. Adolphus comes de Monte, castrum Werden obsidione vallans cepit, & Ottonem episcopum Monasterensem ibidem ab Imperatore (sicut diximus) vinculis mancipatum, potenti manu liberavit, in vigilia scilicet S. Iacobi apostoli.

Concilium Lateranense celebratur.

Eodem anno Innocentius papa synodum 130. episcoporum Romæ in ecclesia Lateranensi, recuperandæ Hierosolymæ gratia celebravit: in qua libellos quosdam Ioachimi abbatis Florentis monasterij de Calabria erroneos condemnauit. Missisq; literis suis per omnes fines Christianorū, quoslibet idoneos Magistros prædicare crucem præcepit. Unde per diuersas prouincias in numerabilis multitudo, pro amore Christi & liberatione terræ sanctæ signati sunt. Inter quos fuerunt Fridericus rex Romanorum & Siciliæ, Siphridus archiepiscopus Moguntinus, episcopi quoque Leodiensis, Bambergensis, Pictauiensis, & Argentinensis, dux Henricus Brabantie, dux Merauia, dux Lymurgensis, dux de Ance, comes Palatinus de Tubingen, Marchio de Baden, comes de Los, comes de Iuliac, comes de Seine, comes de Monte, & alij complures, qui omnes prædicant crucem Ioanne Scholastico Xantense Aquisgrani susceperunt.

Crux prædicatur & multi signantur.

Eodem anno venit ad Coloniam Theodoricus archiepiscopus Treuerensis, & cooperante Henrico duce Brabantie ciues ad pacem & subiectionem Friderici regis iuxta mandatum apostolicum reduxit, ab excommunicatione & interdicto, quibus per annum & menses quinque subiacuerant, absoluit, & quarta die mensis Augusti missas in maiori ecclesia S. Petri coram omni populo solenniter decantauit.

Colonienfis Fridericum regem suscipiunt.

Eodem die Fridericus ciuitatem ingressus cum honore magno suscipitur, & homagium fidelitatis suscepto per dies 7. commoratur.

Lutfridus abbas priuilegia inuouat.

Eodem quoque anno dominus Lutfridus huius cœnobij Hirsaugiensis venerabilis abbas, confirmationem omnium priuilegiorum per reges & Imperatores ipsi monasterio collatorum, à Friderico secundo Romanorum & Siciliæ inelyto rege impetrauit, cum vterioribus indultis: vt patet in literis ipsius confirmationis, quæ datæ sunt in Hagenarv, 30 anno incarnationis dominicæ 1215. 3. idus Iulij, in diectione tertia.

Engelbertus fit archiepiscopus Colonienfis.

Eodem anno cum Theodoricus quondam archiepiscopus Colonienfis diu Romæ apud papam, pro sui restitutione laborasset, & nihil proficeret, vacuus redire compulsus est, & papa scripsit Colonienfis, vt alium in archiepiscopum eligerent. Qui conuenientes in vnum, Engelbertum maioris Ecclesiæ præpositum filium comitis Montensis, in archiepiscopum elegerunt, qui præfuit annis ferme decem, vir optimus, cleri amator, & pauperum defensor: quem Fridericus comes de Senburg consanguineus eius postea crudeliter interfecit.

Walterus episcopus Basiliensis deponitur.

Eodem anno Walterus Basiliensis electus, diffamatus quod non canonicè intrauerit, à papa Innocentio Romam citatus est, qui cum se de obiectis expurgare canonicè non posset, ab eodem fuit depositus: & Henricus per electionem canonicam succedens, confirmatus est.

Hæreticorū in Alemania combussio.

His temporibus multi in occulto fuerunt hæretici vtriusque sexus, qui varios seminauerunt errores in Alemania, Francia, & Italia, quorum plures deprehensi flammis exusti sunt. In ciuitate enim Argentinensi hoc anno plusquam 80. numero fuerunt comprehensi simul vna vice, quorum pauci innocentes reperti sunt. Hos frater Conradus de Marburg, inquisitor apostolicus, iudicio ferri candentis, si negassent hæresin, probare confluxit: & quos ferrum exussisset, velut hæreticos iudicio seculari tradere comburendos. Unde paucis exceptis, omnes qui semel essent accusati, & ad eius examen perducti, per eum condemnabantur ad incendium. Fuerunt qui crederent, eum plures innocenter damnauit, se, propterea quod candens ferrum à peccatis nullum reperisset immunem, etiam nullius hæresis macula vnquam infectus extitisset.

MCCXVI.

Innocentius papa 3. obiit.

Anno Lutfridi abbatis 11. Dominicæ autem natiuitatis 1216. Innocentius papa 3. obiit, post octauas apostolorum: cui Cincius cardinalis quatuor Coronatorum succedens, dictus est Honorius 3. & præfuit annis 10. mensibus duobus. Hic ordines Prædicatorum & fratrum Minorum sancti Francisci confirmauit.

Eodem anno Fridericus rex conuentum principum circa initium mensis Maij Nurenberge

Trinitas

Opera
Historia

renberge Engelber...
pum sui...
tis dolor...
E...
bores, q...
in Dom...
quam ab...
& prou...
30
D E
V E N...
ren...
abbatis...
præhab...
sterij ter...
20 uentus...
ac per C...
lennite...
autem...
literas a...
doctus...
mni ter...
gnus ho...
ne tam...
dinatus...
30 cimofe...
re pasto...
tuens a...
studio...
inter na...
tus & ci...
eum va...
nanquo...
ca fratr...
ceretur...
40 substan...
gem Fr...
rum ho...
de ann...
sterij à...
amiciti...
priuileg...
re trium...
mediat...
edienti...
50 abbat...
Huius...
sunt, &...
riofetr...
mnibus...
pro ter...
destitu...
spiciat...
nim ab

renberga celebrauit, cui interfuit Petrus sanctæ Potentianæ cardinalis missus à papa. Ibi Engelbertus Coloniensis electus, per eundem cardinalem confirmatus in archiepiscopum fuit. Item eodem anno Otto quondam Imperator ab omnibus derelictus, præ mentis dolore infirmatus, post multas angustias mortuus est.

Eodem quoque anno Lutfridus abbas, morbo correptus & senio, post multos labores, quibus huic monasterio satis vtiliter præfuit annis 11, & diebus 15, tandem 5. Aprilis in Domino quieuit, vir mitis ingenio & mansuetudinis singularis, qui tam monachus quam abbas in omni tranquillitate & pace fratrum conuersatus est, structuras varias fecit, & prouentus non minorauit.

10 DE EVERHARDO, HUIUS MONASTERII ABBATE XXIII.
qui præfuit annis 15, & de varijs gestis illius temporis
in Alemania.

VENERABILI abbate Lutfrido viam vniuersæ carnis ingresso, & tradito iuxta morem ecclesiasticæ sepultura, conuenientes in vnum fratres pastore viduati, de noui abbatis electione tractare cœperunt. Qui tandem post maturam inter se deliberationem præhabitam, inuocata prius gratia spiritus S. vnanimi consensu in abbatem huius monasterij tertium & vigesimum elegerunt, dominum Euerhardum monachum huius conuentus professum, virum integerrimum, scientia & moribus clarum: qui electus canonice, ac per Conradum episcopum Spirensis confirmatus, & secundum consuetudinem solenniter ordinatus, præfuit huic monasterio strenue annis 15, & aliquot diebus. Oriundus autem ex Sueuia, liberis & nobilibus parentibus procreatus, in pueritia sua ad dicendum literas ab eisdem positus fuit, qui proficiens cum aetate in omnibus studijs bonarum artium doctus euasit. Deinde veniens ad conuersationem, monachus factus est, & inter fratres omni tempore religiose ac laudabiliter conuersatus. Fuit enim vir optimus, & magno dignus honore, ingenio excellens, consilio profundus, promptus & circumspectus, sermone tam Latino quam Alemanico disertus, & sanata quadam auctoritate reuerendus. Ordinatus autem abbas anno præscripto Dominicæ natiuitatis millesimo ducentesimo decimo sexto, indictione 4. in mense Aprili (sicut diximus) moribus & vita se vtilem exhibere pastore omni studio curauit, non minus exemplo quam verbo subiectos suos insti-

tuens ad obseruantiam regularem, quam summo opere & auxit & continuauit. Tam enim studiosus & diligens fuit circa obseruantiam monasticæ disciplinæ, vt ab his qui vitam eius internam nescirent, nullam de temporalibus habere curam videretur, tam autem sollicitus & circumspectus in ordinandis exterioribus rebus pro cœnobij ac fratrum vtilitate, vt eum vacare internæ conuersationis spiritu nullatenus potuisse palam testareris. Totus nanque fuit intentus obseruantia regulari, totus internus, totus integer ac deuotus, & circa fratrum conuersationes tam sollicitus & circumspectus, vt omnium pastor verus & diceretur & esset. In cura etiam rerum temporalium multum diligens & prouidus extitit, &

40 substantiam monasterij tempore sui regiminis non mediocriter augmentauit. Apud regem Fridericum ducem Sueuiæ & alios principes, propter sapientiam, doctrinam & morum honestatem in magna reuerentia habebatur, & sæpius consilijs eorum interfuit. Vnde anno regiminis sui septimo (sicut ibi dicemus) confirmationem priuilegiorum monasterij à Friderico Imperatore secundo præfato, cum ampliori gratia obtinuit, & familiari amicitia illi iunctus fuit. Magnam suo tempore cum episcopo Augustensi pro defensione priuilegiorum ac libertatum præposituræ suæ in Rothen dissensionem habuit, contra quem iure triumphauit. Præpositus enim Rothenensis, ab antiquo abbate Hirsaugiensi semper immediate pleno iure subiectus, nescio quo spiritu seducente in superbiam eleuatus, eius obedientiam subterfugere cupiens, præfata Augustensis ecclesiæ pontificem inuocauit, se non abbati, sed episcopo immediate subesse, more cæterorum abbatum diocesis existimans.

50 Huius præpositi temeritatē abbas Euerhardus iniquo ferens animo se constanter opposuit, & coram præfato episcopo totoque capitulo Augustensis ecclesiæ per sententiam gloriose triumphauit. Vis enim iuribus & priuilegijs monasterij Hirsaugiensi, ibidem ab omnibus fuit declaratum, præpositum in Roth non episcopo, sed abbati huius monasterij pro tempore existenti, sine aliquo medio esse subiectum: ita videlicet quod institutio & destitutio illius, secundum regulam sanctissimi patri nostri Benedicti abbatem solum respiciat, & de ordinatione eius nemo se alius quicumque aliquatenus intromittat. Fuit enim abbas Euerhardus iurium, libertatum, priuilegiorum, rerum & bonorum monaste-

Conuentus
Tritheim
Nuremberg.
Ottob. pe-
torabit.

Lutfridus
abbas huius
loci obiit.

Euerhardus
fuit abbas 23.

Genus &
vita Euer-
hardi.

Quanto fue-
rit in regi-
mine suo.

In strequo-
rum statu
sollicitus.

Regi ac Prin-
cipibus gra-
tias.

Contra præ-
positum Ro-
thensem a-
ctio.

Victor ab-
bas contra
rebellem e-
nasti.

postolica sedis le-
gati depositus, qui
otuit.
dolphus comes de
um Monasterien-
ti manu liberavit,
na in ecclesia Le-
uofdam loachimi
isq; literis suis per
em præcepit. Vn-
& liberatione ter-
Sicilia, Siphacius
fis, Pictauiensis,
fis, dux de Anciæ,
de Iuliano, comes
em Ioanne Scho-
reuerensis, & coo-
ci regis iuxta man-
ibus per annum &
as in maiori eccle-
scipitur, & homi-
gienfis venerabilis
res ipsi monasterio
mpetravit, cum re-
sunt in Hagenarv,
nienfis diu Rome
redire compulsi
t. Qui conuenien-
Montenlis, in ar-
leri amator, & pau-
ius postea crudeli-
canonice intrare
gare canonice non
n succedens, con-
s, qui varios sem-
nensi flammis exu-
o fuerunt compre-
Conradus de Mar-
n, probare conate-
m burendos. Vide
ducti, per eum con-
ocenter damnant.
nem, etiam si nul-
ocentius papa, ob-
atorum succedens,
s Predicatorum &
n mensis Maij Nu-
renberga

enaij

enaij